

INSTITUT PABLO RUIZ PICASSO

CULTURA I VALORS ÈTICS 3R ESO

ACTIVITATS DE RECUPERACIÓ CURS 2017-2018

NOM.....

GRUP.....

LA MOTIVACIÓ I ELS OBJECTIUS

ACTIVITAT 1

1. Dóna la teva pròpia definició de motivació?
2. Explica un cas on t'hagis trobat especialment desmotivats
3. Creus que s'ha d'estar motivat per fer els deures de l'institut? Raona la resposta.

Busqui les diferents definicions que hi ha de les següents escoles ètiques:

Materials:

a) Utilitarisme

b) Teologisme:

c) Eudemonisme:

d) Naturalisme:

e) Hedonisme:

Formals:

a) Ètica de Kant:

4. Llegeix aquest text:

<<El que té preu pot ser reemplaçat per altra cosa més o menys equivalent. Al contrari, el que és superior a tot preu, en conseqüència el que es superior a tot preu i no admet equivalència s'anomena dignitat>> Ramon Alcoberro. *Filosofia i pensament*
(<http://www.alcoberro.info/docs/assets/pdf/KANTfonamentacio01.pdf>)

a) Es pot deduir d'aquest text que tot té preu

b) Què és la dignitat segons el text?

c) Aquest text és de Kant. Quina relació té amb la seva ètica? Per què?

5. Doni una definició d'esforç?

6. Quines activitats demanen esforç? Per què?

ACTIVITAT 2

Llegeix aquest text:

"Els homes i dones del nostre planeta formen una sola espècie, malgrat que aparentment són diversos. Al llarg de la seva història, l'ésser humà s'ha anat constituint en grups de població diferenciats, pel fet de viure i de reproduir-se en un àmbit territorial determinat, i pel fet que els individus d'aquests grups han anat mantenint una sèrie de característiques morfològiques comunes entre ells. Però l'existència d'aquests grups de població diferenciats no implica que hi hagi una diferència biològica prou notable que justifiqui classificar i jerarquitzar els grups humans. Tots els homes són essencialment iguals (...) Allò que diferencia els humans els uns dels altres són les diverses cultures, és a dir, la manera d'entendre la vida individual i col·lectiva, i les manifestacions i els símbols que es desprenen d'aquestes concepcions"

- a) Subratlla en color les idees més importants del text.
- b) El text diu que els homes són essencialment iguals, però també diversos. En què rau aquesta essencial igualtat i en què la seva diferència?
- c) Les diferències entre els homes pot justificar la seva desigualtat? Per què?
- d) Estàs d'acord amb el text? Justifica-ho.

PAUTES DE REFLEXIÓ

Tornem al text de l'article primer de la Declaració.

1. Què vol dir que tots els homes neixen lliures i iguals en dignitat i en drets?
(Escull una d'aquestes opcions i justifica-la).

a) Que neixen lliures i iguals, però que després al llarg de la vida poden perdre aquesta condició per motius econòmics, socials, etc...

b) Que pel fet de ser humans tenen el mateix valor i uns mateixos drets.

c) Que no hi ha vides humanes de diferents categories, unes vides superior i altres inferiors, i que tots els éssers humans han de ser valorats per igual i respectats sense discriminació de cap tipus.

2. D'aquestes definicions de la paraula 'dignitat' quina creus que expressa millor el sentit que té en el text de la Declaració?:

a) "Qualitat de digne, respetabilitat, correcció. *La dignitat de la seva conducta és inqüestionable*".

b) "Qualitat moral per la qual hom no vol rebaixar-se, no tolera d'ésser ofès. *Miraré de no ferir la seva dignitat*".

c) "Càrrec honorífic i d'autoritat. Persona que posseeix un càrrec honorífic i d'autoritat".

d) Reconeixement de tot ésser humà pel fet de ser humà.

3. Per quina de les següents paraules substituiries el terme 'dignitat', sense canviar el sentit de la Declaració: valor propi, condició natural, idèntica naturalesa, qualitat humana...? Justifica la teva opció.

PROPOSTA DE DEBAT

1. Quines situacions socials, humanes, polítiques, etc... creus que violen aquest primer article de la Declaració?

2. Com entens aquesta afirmació: "**Primer, iguals, per a poder ser després diferents**"?

3. Afirmar la igualtat de dignitat i de drets de totes les persones és negar llurs diferències?

4. A quines conclusions heu arribat? Escriviu-les tot seguit de forma molt sintètica.

5. Busca una fotografia que tingui relació amb l'article, i escriu al seu costat el text de l'article.

1. Quines situacions socials, humanes, polítiques, etc... creus que violen aquest primer article de la Declaració?

2. Com entens aquesta afirmació: "**Primer, iguals, per a poder ser després diferents**"?

3. Afirmar la igualtat de dignitat i de drets de totes les persones és negar llurs diferències?

4. A quines conclusions heu arribat? Escriviu-les tot seguit de forma molt sintètica.

5. Busca una fotografia que tingui relació amb l'article, i escriu al seu costat el text de l'article.

ACTIVITAT 2 (AMPLIACIÓ)

Llegeix amb molta atenció el text següent i contesta les preguntes que hi ha a continuació:

CIÈNCIA I RAÇA: LA INJUSTIFICACIÓ DEL RACISME

L'actitud racista pretén definir les races tot classificant els éssers humans i, al mateix temps, jerarquitzar-les, tot establint graus de superioritat entre els humans.

En relació amb el primer aspecte, els progressos de la genètica han permès de caracteritzar amb rigor el contingut dels patrimonis biològics dels grups humans. Fins ara, els intents de definir les races es basaven en les característiques externes (color de la pell, textura del cabell o forma del crani). Avui ja no es tenen en compte aquests caràcters, sinó els gens que els governen. La freqüència amb què els diversos gens existents en un grup s'hi presenten constitueix la seva estructura genètica. D'aquesta manera, la definició de les races consisteix a agrupar les poblacions que presenten entre sí distàncies genètiques petites i a classificar com a races diferents les poblacions amb grans distàncies genètiques.

En la raça humana aquest tipus de classificació es fa difícil. Els intercanvis migratoris han estat tan intensos i els estats d'aïllament tan poc perdurables que les diferències entre grups no han pogut assolir un nivell suficient que permeti marcar fronteres entre conjunts relativament homogenis.

Des del punt de vista científic, totes les investigacions modernes han demostrat amb progressiva claredat que la variació real entre els individus d'un determinat col·lectiu pretesament "uniforme" (una raça) és tant o més forta que la variació existent entre individus de col·lectius pretesament "diferents". Considerem generalment les característiques "visibles" (com, per exemple, el color de la pell) per designar conjunts d'individus sobre els que projectem determinats prejudicis i, en canvi, no tenim en compte altres diferències "no visibles" però igualment importants (com, per exemple, els grups sanguinis) que els agruparien en conjunts diferents. És des d'aquest punt de vista que la genètica ha estat la que ha invalidat la noció de raça com a capaç de definir de forma clara un conjunt humà. D'altra banda, el propòsit d'establir una suposada "jerarquia natural" entre

els individus o entre les poblacions prenent com a base el concepte de "raça" també està mancat de justificació científica.

L'estudi dels mecanismes que actuen en el món viu mostra que el seu resultat no és seleccionar el millor i eliminar el menys bo, sinó preservar la coexistència duradora de múltiples caràcters. Riquesa biològica no és sinònim de "bons" gens, sinó de gens diversos. El grup "millor" és aquell que n'ha conservat la major diversitat. En aquest sentit, és evidentment impossible invocar la biologia per justificar una suposada "jerarquia natural" entre els individus o entre les poblacions.

CENTRE UNESCO DE CATALUNYA

Respon a aquestes preguntes:

1. Subratlla en color les idees més importants del text.
2. Fes-ne una síntesi en 3 ó 4 línies.
3. Quin és avui el criteri fonamental per caracteritzar les afinitats entre els éssers vius? Per què resulta difícil aplicar-lo en el cas dels humans?
4. Hi ha menys variació genètica entre els individus d'un mateix grup que entre els individus de grups diferents? Quines conseqüències té això?

5. A quines conclusions arriba el text?

ACTIVITAT 3

ARTICLE TERCER DE LA DECLARACIÓ

Tot individu té dret a la vida, a la llibertat i a la seguretat de la seva persona

TEXT

CONTRA LA PENA DE MORT

"La Conferència d'Estocolm (desembre de 1977) sobre l'abolició de la pena de mort, integrada per més de dos-cents delegats i participants d'Àsia, Europa, Orient Mitjà, Amèrica del Nord, Amèrica del Sud i Carib".

RECORDANT QUE:

La pena de mort és el càstig extrem, el més cruel, inhumà i degradant, i viola el dret de la vida;

CONSIDERANT QUE:

La pena de mort és utilitzada freqüentment com a instrument de repressió contra l'oposició, contra grups radicals, ètnics, religiosos i sectors marginats de la societat,

L'execució d'un condemnat constitueix un acte de violència i la violència tendeix a provocar violència,

En imposar i infligir la pena de mort, es deshumanitzen tots els involucrats en el procés,

La pena de mort no ha demostrat mai un efecte dissuasori,

La pena de mort està adquirint progressivament la forma de desaparicions inexplicades, execucions extrajudicials i assassinats polítics,

L'execució és irrevocable i pot ser infligida a innocents (...)"

Respon a aquestes preguntes:

1) Extreu en 5 frases curtes les idees més destacades.

PAUTES DE REFLEXIÓ

Tornem al text de l'article tercer de la Declaració.

1. Per què el text de l'article diu 'individu'? Creus que variaria el significat si diguéss 'tota persona té dret a...'?

(Pots ajudar-te llegint aquestes definicions:

Individu: ésser pertanyent a l'espècie humana, que no es pot confondre, ni identificar, ni reduir totalment al grup o comunitat;

Persona: Subjecte de drets i deures).

2. "Tenir dret a la vida". S'està referint només a la vida biològica o també a les condicions (econòmiques, socials...) que fan possible no la mera subsistència, sinó una vida digna? Què entens per 'vida digna'?

3. "Dret a la llibertat i a la seguretat". Què s'entén aquí per 'llibertat' i per 'seguretat de la seva persona'?

EXERCICIS DE REFORÇ

1. Presenta situacions que creus que violen o atempten contra els drets a la vida, la llibertat i la seguretat de les persones.

2. En una societat democràtica poden tolerar-se aquelles actituds i comportaments que atemptin contra la vida, la llibertat o la seguretat de les persones? Quins són els límits de la tolerància?

3. Creus que en alguns casos (terrorisme, delictes especialment greus...) podria estar justificada la pena de mort? Aporta raons que justifiquin la teva opinió.

4. Feu un llistat de 4 ó 5 conclusions a què hagi arribat.

5. Fes una síntesi personal en 10 frases en què expressis les raons contra la pena de mort. (Pots ajudar-te d'aquestes fulls).

ACTIVITAT 3 (AMPLIACIÓ)

1. Pinta sobre un mapa mundi els països que han abolit totalment la pena de mort, i posa-li el següent títol: "PAÏSOS QUE HAN ABOLIT TOTALMENT LA PENA DE MORT".

(Alemanya, Andorra, Angola, Austràlia, Àustria, Cambodgia, Cap Verd, Colòmbia, Costa Rica, Croàcia, República Xeca, Dinamarca, República Dominicana, Equador, Eslovàquia, Eslovènia, Espanya, Finlàndia, França, Gàmbia, Grècia, Guinea Bissau, Haití, Holanda, Hondures, Hong Kong, Hungria, Irlanda, Islàndia, Itàlia, Kiribati, Liechtenstein, Luxemburg, Macedònia, Marshall, Micronèsia, Mònac, Mozambic, Namíbia, Nova Zelanda, Nicaragua, Noruega, Panamà, Portugal, Rumania, Sant Marí, Santo Tomé, Salomon, Suècia, Suïssa, Tuvatu, Uruguay, Vanuatu, Vaticà, Veneçuela).

2. Llegeix el següent text i respon les preguntes subsegüents:

TEXT

"El supòsit indiscutible del valor absolut de la vida humana -de totes i cadascuna de les vides humanes- és el que porta a condemnar com èticament inadmissible la pena mort. Tampoc aquí la fi justifica un mitjà que és un mal absolut. Acabar amb la vida d'un altre home, per indigna i innoble que sigui, és atrevir-se a jutjar-li com no mereixedor de la humanitat d'una manera absoluta i final: privar-li definitivament de la possibilitat de salvar-se, considerar que la seva trajectòria vital està irremediablement perduda. Ni la funció correctiva -dubtosa però freqüentment invocada com a justificació de la pena de mort- ni la llei del talió legitimen, des d'un punt de vista ètic, la pena de mort, la qual només pot ser vista no com el deure respectar la vida aliena, sinó com el dret a destruir-la"

VICTÒRIA CAMPS

Respon a aquestes preguntes:

a) Què diu l'autora del text?

b) Com argumenta la seva postura? Hi estàs d'acord?

c) Creus que la pena de mort degrada, és a dir, deshumanitza tant a la víctima (perquè li nega la seva condició humana) com al que l'aplica o la justifica (perquè no reconeix el valor absolut de tota vida humana)?

ACTIVITAT 4

ARTICLE CINQUÈ DE LA DECLARACIÓ

Cap persona no serà sotmesa a tortura ni a penes o tractes cruels, inhumans o degradants.

TEXT

POT JUSTIFICAR-SE LA TORTURA?

"No, ni moral ni jurídicament. Tant la majoria dels sistemes jurídics nacionals com el dret internacional prohibeixen explícitament l'ús de la tortura. Tots els Estats Membres de les Nacions Unides estan obligats per la Declaració Universal dels Drets Humans, que prohibeix la tortura. Alguns argumentaran que, en circumstàncies excepcionals, l'ús de la tortura està justificat. ¿Potser l'Estat no ha d'emprar tots els mitjans al seu abast, es preguntaran, per a obtenir informació d'un terrorista que ha posat en perill vides innocents? Exceptuant el principi moral evident que prohibeix categòricament la tortura, els arguments a favor són erronis per diverses raons: primer, la tortura arrenca confessions falses i informacions errònies; segon, la tortura infringeix el principi del càstig just, que consisteix en períodes de detenció determinats per a cada delictes concret; tercer, un sol cas de tortura crea un precedent per al seu ús a escala molt més gran i a discreció de l'Estat".

Levin, L. *Derechos humanos*.

Respon a aquestes preguntes:

a) Quina és l'opinió de l'autor? Com la justifica?

b) Hi estàs d'acord?

EXERCICIS DE REFORÇ

Tornem al text de l'article cinquè de la Declaració.

1. Comenteu la següent definició de tortura: " Acte per mitjà del qual una persona causa intencionadament a una altra persona penes o sofriments greus, ja siguin físics o mentals, amb la finalitat d'obtenir d'ella o d'un tercer informació, o de castigar-la o d'intimidat-la".

2. Per què s'hi considera que la tortura o qualsevol tracte inhumà és una ofensa contra la dignitat humana?

3. Busca en diaris i revistes notícies de tortures, de segrestos o maltractaments

4. Amnistia Internacional va denunciar tortures i maltractes durant l'any 1994 en 153 països del món. Aquests són els casos que aquesta organització va detectar, però segur que n'hi havien molts més. De les 551 accions que va emprendre a favor de persones, 179 es referien a casos de tortures. Què et fan pensar aquestes dades? Consideres que la tortura és pràctica habitual dels governs?

PAUTES DE REFLEXIÓ

1. Definiu-vos sobre les següents afirmacions i escriviu sintèticament les vostres conclusions.

- La tortura constitueix una forma greu de tracte cruel, inhumà i degradant.

- El pretext de la tortura es basa moltes vegades en la defensa i l'estabilitat política, en la pau social o en el progrés econòmic. En aquest cas, les raons d'Estat passen per sobre dels drets dels individus.

- Des del punt de vista de les persones, la tortura és sempre una agressió calculada contra la dignitat humana i per això sol ja mereix la condemna més absoluta.

- La tortura no existeix perquè hi hagin individus sàdics, encara que en molts casos ho són, sinó perquè en la major part dels casos, els governs la consideren com una estratègia per aconseguir la seva seguretat.

2. Com podríem expressar la nostra condemna a la tortura?

3. Redacta en unes 10 línies una síntesi personal del tema.

ACTIVITAT 5

1. Què es la dignitat? Posa tres exemples de comportament digne.

2. Gandhi va dir que quan hom compren que obeir lleis injustes és contrari a la seva dignitat humana, cap govern injust podrà dominar-li. Quina relació veu entre dignitat, llibertat i govern injust.

3. Busqui la definició de diàleg, conversa i discussió destacant les semblances i les diferències.

4. Veus compatible el racisme i la xenofòbia amb el diàleg? Raona la resposta.

PAUTES DE REFLEXIÓ

Sòcrates i els tres filtres

Un bon dia un home va anar a trobar el filòsof grec Sòcrates per explicar-li una xafarderia.

– Escolta Sòcrates, cal que et faci saber com s’ha comportat el teu amic.

– Perdona que t’aturi, li respongué Sòcrates. **Has pensat a passar el que m’has de dir pels tres filtres?**

I com que l’home se’l guaitava sorprès, va afegir. – Sí, abans de parlar sempre s’ha de fer passar el que hagi de dir per tres filtres. Fixa-t’hi una mica.

El primer filtre és el de la veritat. **Has verificat que el que m'has de dir sigui perfectament cert?**

– No, jo ho he sentit explicar i...

– Caram! Suposo que has fet passar, com a mínim, el que em vols dir pel segon filtre, que és el de la bondat. **El que em vols dir és com a mínim alguna cosa bona?**

– L'home dubtà i després respongué:

– No. Dissortadament no és una cosa gaire bona. Al contrari...

– Caram, digué el filòsof. Passem-ho pel tercer filtre: **És útil per a mi el que m'havies de dir?**

– Útil? No exactament...– Doncs, aleshores, no en parlem més, digué Sòcrates. Si el que m'has de dir no és ni veritable, ni bo, ni útil, més val que n o m'ho expliquis. I t'aconsello, fins i tot, que ho oblidis.

<http://blocs.xtec.cat/aulaemocional/>

1. Quins són aquests filtres?

2. Quina importància creus que té la veritat?

3. Pot ser útil una mala idea?

ACTIVITAT 6

1. Què és el respecte? Quan convé respectar algú?

2. El tractament de vostè és respectuós? Per què?

PAUTES DE REFLEXIÓ

Llegeix aquest text:

La paraula 'respecte' prové del llatí respectus i significa 'atenció' o 'consideració'. Es defineix com el reconeixement, l'apreciació i la valoració de la pròpia persona, la dels altres, i l'entorn.

Així doncs, el respecte abraça diverses esferes de la vida:

La pròpia, la personal: El respecte és una capacitat essencial per viure la vida de manera satisfactòria i plena de significat, ja que valorem la pròpia manera de ser, té un estret lligam amb l'autoestima i els seus pilars (autoconcepte, autoconeixement, acceptació de la realitat).

La social, la col·lectiva: Totes les persones, independentment de l'edat, l'origen, la cultura i qualsevol altra circumstància, tenen uns drets que s'han de respectar. Igualment, tothom, des del més petit fins al més gran, també té uns deures que s'han de complir. Tant els drets com els deures són necessaris per viure en societat i per conviure bé amb els altres. Per tant, cada dret comporta uns deures i unes responsabilitats.

http://www.fcbkids.cat/assets/files/repository/repository_120921_Res_CI.pdf

1. Fes un resum de nou línees del text

2. Quines esferes de la vida apareixen? Per què el respecte és important a les tres?

3. Què creus que vol dir autoconeixement?

ACTIVITAT 7

1. Busqui tres definicions de innovació i de creativitat?

2. Cal esforç i valor davant del fracàs per a ser creatiu? Per què?

3. Busca a la premsa dos notícies relacionades amb la creativitat. Pots trobar-les a la secció de cultura del periòdic i estan relacionades amb l'art, la literatura....

4. Dibuixa un còmic (tema lliure)

ACTIVITAT 8

1. Busca informació sobre el codis deontològics.
2. Digues un parell de professions on hi hagi un d'aquests codis
3. Per què creus que són importants aquests codis

PAUTES DE REFLEXIÓ

En el món de la cultura hi ha poques coses tan sorprenents com “el mite Einstein”: milions de persones que són –que som– perfectament incapaços no només de comprendre les seves teories, sinó fins i tot de dominar nocions bàsiques de física, el tenen pel geni més gran en la història de la ciència i han convertit el personatge en una icona. Àdhuc una munió de gent incapaç fins i tot de comprendre la diferència entre “massa” i “pes”, és a dir, les beceroles de la física, estaria disposada a afirmar que amb Einstein ha canviat la visió del món –tot i que no sàpiguen dir exactament per què. El famós retrat del vell escabellat que treu la llengua s’ha convertit en un símbol amable de la transgressió intel·lectual i les seves citacions més conegudes, tipus Dues coses són infinites: l’univers i l’estupidesa humana; i de la primera no n’estic gaire segur, les ha sentit o les ha repetit gairebé tothom un moment o altre.

a) Què en saps d'Einstein?

b) Per què creus que va dir que l'estupidesa humana i l'univers eren infinits (molt grans)?

c) Veus alguna relació entre el saber científica i l'ètica? Quina?

ACTIVITAT 9

1. Doni un motiu de

a) enuig:

b) tristesa:

c) frustració:

d) decepció:

f) incomoditat:

2. Busqui una situació on calgui:

a) sinceritat:

b) coherència:

c) respecte:

d) confiança:

e) humor:

TREBALL DE SÍNTESIS

1) Escriu en nou línies el què ha après fent aquest dossier.

2) Escull tres d'aquests valors ètics que més t'agradin i digues per què.

a) veritat

b) bondat

c) sinceritat

d) deure

e) valentia

f) honestedat

3) Faci una entrevista a nous amics per mirar d'esbrinar quins valors del exercici 2 prefereixen